

שופטים העוסקים בשנאת הרע, והם יעמידו שוטרים שיעמידו את הגבולות החיצוניים, ואז, היהודים הצדיקים שישמעו לקולם, ויתייצבו בתוך גבולם, יוכלו לעסוק בהתעוררות פנימית כלפי הטוב, ולקבוע את עיסוקם החיצוני בעולם של הטוב, ובכל זאת לא יכשלו.

אך עדיין יש לשאול מהיכן ישיגו השופטים את שנאת הרע, שהרי לא יעסקו בהתעוררות כלפי הטוב?

וכדי ליישב את הענין נקדים שהנה מדרגות ההתעלות של הטוב – אין להם סוף, כל זמן שיהודי חי יכול הוא להתעלות יותר ויותר, יכול להוסיף רגשות קודש ודבקות בה', ויכול להוסיף עוד מעשים טובים ודקדוקי מצוות, והיות שכך היא המציאות, ממילא תמיד כל צדיק בכל מדרגה שיהיה – רואה הוא את חוסר שלמותו, רואה שיש איזה הרגשה עמוקה ודקה שעדיין אינו תופס אותה, ויש איזה פעולה טובה שמשום מה גופו מתעצל או מתרפה מלבצע אותה –

ולכן, מרגיש אותו צדיק שהוא קשור לחומר ולארציות, החומר מונע ממנו את ההרגשה הרוחנית הזכה, והארציות העפרורית מרפה אותו ומקשה את ערפו, ושאיפתו היא להזדכך יותר, להיות יותר שמימי, לחשוב על כבוד ה' ולא על מנוחתו ושלותו.

ובקיצור, כך היא המציאות, שאם אדם רואה את השמים רחוקים ממנו, ממילא מרגיש הוא כמצוי בתחום הארצי, ולכן, לא משנה מעמדו ומדרגתו של יהודי, כי אף כאשר מישוהו צדיק גדול וכל הדור נראה לו שהלה כבר נוגע בשמים, בכל זאת הוא מרום גובהו רואה את השמים גבוהים יותר, ונראה לו שעדיין היו ארצי...

והנה כאשר צדיק גדול שכזה רוצה להתעלות יותר, להיות יותר הימלדיג, השאלה היא היכן עליו למקד את עבודתו, האם בהתעוררות כלפי הטוב, שכאילו השמים ימשכו אותו אליהם, או שמא עליו למקד את עבודתו בהתנתקות מהחומר המרפה אותו?

להצעות של הרע, וכידוע, עין רואה ולב חומד וכו' –

אולם המציאות היא גם שקשה להיכנס לגבולות החיצונות של סור מרע, ללא שיהא לאדם 'שנאת רע' ואשר זה מגיע מה'סור מרע' של הכוחות הפנימיים הרוגשים ושונאים את הרע המכשיל ומדרדר ומזיק ומכשיל וכו' –

אולם, בפשטות, כדי להגיע לשנאת רע פנימית, צריך להשיג קודם את העשה טובי הפנימי שהלב יהא מלא באהבת הטוב, יכיר את נועם האהבה היראה והדבקות וההשגות הרוחניות, כי אדם זקוק לאהוב משהו, ואם אינו מכיר את ה'טוב' בהכרח שיחמוד ב'רע', היות והרע יותר מצוי ומזומן ומפתה, וכן מבואר בפסוק האומר 'אוהבי ה' שנואו רע', משמע שהדרישה לשנאות את הרע נאמרת לפני 'אוהבי ה'' דווקא.

ולפי זה לכאורה צריך יהודי להתחיל להשקיע בתחילה בעבודה הפנימית של 'אהבת הטוב', כי זה יגרום לו לקבוע את מקומו החיצוני בהיכלי תורה ועבודה, וישג הצלחה בעולמו הטוב, וממילא יהא מקום בלבו ל'שנאת רע' אשר תגרום לו להגביל את עצמו בגבולות המרחיקות מהתוודעות אל הרע.

כך הוא לכאורה, אבל המציאות היא שכאשר אדם שקוע בפנימיות וחיצוניותו בעולם של ה'טוב', הרע מגעיל אותו, אינו מעניין אותו, לא רוצה להכיר אותו ולהתעסק עמו, ולכן רחוק הדבר שיהא עסוק עם 'שנאת הרע', וממילא יתכן שלא יגביל את עצמו בגבולות של שמירה, ויתכן שבטעות יתוודע אל הרע, וברגע של נסיון יכול היצר הרע לתפוס את האדם כל כך חזק עד שישכח שבכלל היה לו פעם יצר טוב [וכמו שאמרו חז"ל (נדרים לב, ב) על פסוק 'ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא' - דבשעת יצר הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב].

ויתכן לומר שעל כן אומרת הפרשה שלפנינו "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך... צדק צדק תרדוף", לומר לך שהדור צריך להתפצל, צריך שיהיו בדור

השערים והחודש

פרשת השבוע מתחילה עם המצוה של 'שופטים ושוטרים תתן לך', בפשטות המדובר על מינוי דיינים ושופטים בכל עיר ועיר, אולם דרשי רמזים מפרשים שכל יהודי צריך למנות שופטים ושוטרים על ה'שערים' שלו, ובעזרת ה' נציע כאן פירוש המבאר מה הם השערים העצמיים הללו, ומה הקשר בין שערי הרמז לשערי הפשט, וכמו כן יבואר כיצד כל נותן לנו הארה כלפי ה'אחת שאלתי' של חודש אלול הפותח את שערינו לפנינו.

סור מרע ועשה טוב

יש לאדם כוחות התעוררות פנימיים, ויש לו סדרי הגבלה חיצוניים, וכל אחד מהם מתפצל לענינים של 'סור מרע' ושל 'עשה טוב':

כי הנה הכוחות הפנימיים הם כוחות התעוררות, וכאשר יהודי מפנה את מבטו כלפי ידיעת ה' ומצוותיו, וכלפי רגשות של אהבה ויראה ודבקות – כוחותיו הפנימיים עסוקים ב'עשה טוב'. וכאשר מפנה את מבטו להביט על הנזק והחסרון והצער המגיע מה'רע' – כוחותיו הפנימיים עסוקים ב'שנאת רע', ומפעילים אותו להיות 'סור מרע'.

וכן הוא גם בהגבלות החיצוניים, כאשר יהודי מקבע את מקומו בחצרות ה', בבתי כנסיות ומדרשות, וממלא את תכנית סדר יומו בעסק התורה וקיום המצוות – מקומו וסדר יומו מעמידים אותו במצב של 'עשה טוב'. וכאשר מקבע את מקומו במקום מגורים השמור ממפגש עם העולם המתירני, ומתחבר לקהילות הקובעים תקנות עם הגבלות המבדילות את אנשיהם ממפגש תקשורתי עם העולם המתירני – מצוי הוא בגבולות של 'סור מרע'.

והנה כאשר יהודי יקבע את מצבו החיצוני במצב של 'עשה טוב', וזהו, ברור שמצוי הוא בסכנה, שהרי המציאות היא שאדם לא יכול להיות ספון כל ימיו בבית ה', וצריך לצאת ולבוא בתוככי העולם הגדול, ואם לא יהיו לו את הגבולות החיצוניות של 'סור מרע', בהכרח שיכשל בהתוודעות

והמציאות היא שמוכרחים להתחיל בהתנתקות מהחומר, והסיבה פשוטה, כי האדם הינו קרוץ מחומר, עפר מן האדמה, הארציות קושרת אותו, רגליו טבועים ומבוססים בתוכה, אינו יכול להימשך כלפי מעלה, כל זמן שהקשרים הללו קושרים אותו, אין לו ברירה אלא לנתק את הקשרים...

ולכן האמת וההכרח לומר אחרת ממה שכתבנו בתחילה שמי ששקוע בהתעוררות כלפי הטוב אין לו זמן להתעסק עם 'שנאת רע', כי תמיד לא יוכל להתקדם באהבת הטוב ללא שירמוס ברגלו את הרע, והרמיסה הזו תהא מתוך פעימת לב של זלזול ושנאה, ולמשל, יהודי המרגיש משיכה קדושה להאריך בפסוקי דזמרה בהתבוננות והתלהבות, אך משום מה אינו מוכן לשנות את הרגילו שהורגל לומר את פסוקי דזמרה בעשרה דקות, לא יוכל להתעלות כשאיפתו, עד שיחליט לזלזל בקביעות הארצית שלו, יהא מוכן להטריד את גופו בתפילה ארוכה יותר, ויצטרך לעורר שנהא לקביעות המגבילה אותו, ולדחות אותו ברגש קודש, ואז יפתח לפניו השער לעולם החדש והמרומם יותר, יכנס לשער של עולם שבו מצויים יהודים המוכנים לתת יותר זמן לתפלתם.

וכך הוא בכל ענין, תמיד המפריע להתעלות רוחנית מגיע מאיזה הרגל או צורך או קביעות חומרית המקשיחה את האדם, וכל זמן שיהודי מצוי בתוך הגבול הארצי הזה לא יוכל להתעלות, אין לו ברירה אלא להכניס את עצמו למצב חדש שבו הוא אדם אחר, חי בעולם של יהודים אחרים שאין להם את הצרכים של היהודים האחרים שהכיר בעולמו הקודם.

והנה זאת היא הדרך היחידה לעליה במדרגות, מי שלא מוכן לנתק קשר עם מצב ארצי מסוים וכאילו לעבור לעולם אחר, ישאר תמיד באותה מדרגה, ינסה לטפס כלפי מעלה, ירגיש התעוררות, ידמה בעיניו שהתעוררות הזו מושכת אותו כלפי מעלה, אך הנה שוב יפול, ימצא את עצמו במצבו הקודם...

אך כאשר רואה יהודי שהוא במצב כזה שאינו מתעלה במדרגתו, אל יחשוב שעליו לחפש איזה שנאת רע ולהתנתק ממנה, כי אם לא יהא לו עדיין אהבת הטוב, ישאר קרח מכאן ומכאן, וכגון במשל הקודם, יחליט שמתפלל יותר באריכות, אבל לא יהא לו במה למלאות את הזמן, שהרי

אינו שואף אל התפלה הארוכה, אלא עליו להתעורר כלפי הטוב, להתנסות ולטעום ולראות כי טוב ה', וכגון במשל הנזכר שיתנסה בתפלה ארוכה ויבחין אם לבו נמשך לכך, ואם אכן טעם כי טוב, יצרף את שנאת הרע אל אהבת הטוב, ויעשה את הניתוק.

אולם, ברור, שההתחלה הזו המתחילה עם שאיפה והתעוררות כלפי הטוב וההתעלות – הינה רק כאשר מדובר ביהודי השומר על קלה כחמורה, והרצון שלו הוא להתעלות במדרגות החסידות והדבקות, וחלילה לומר ליהודי אשר יש לו נסיונות בשמירת ההלכה עצמה, שעליו לעסוק בהתעוררות כלפי הטוב, כי יהודי זה צריך לדעת שמה שאסור או מה שמחוייב, אין לזוז מזה, מוכרח לקיים גם ללא שירגיש רצון, וצריך להאמין שכל מה שנראה לו שאין לו רצון הרי זה מגיע מהיצר, ואילו רצונו האמתי רוצה לעשות רצון קונו.

ונכון שהמלחמה הזו יכולה להיות קשה, אך לכן צריך לדעת שהעצה לכך היא להעביר את נקודת המלחמה למצב של המדרגות, שיהודי יתעורר לאיזה ענין של חסידות, וישנא את הרע המעכב אותו, ויתנתק ויעשה את דבר החסידות, ובכך מראה ליצרו שאינו שייך אליו, אינו שייך לארציות, המלחמה שלו היא בעלית המדרגות, ואז יתחיל היצר להרפותו מהחסידות היתירה, ולא יתעסק עמו כל כך להכשילו בדבר הלכה ממש.

והנה כאשר הצדיקים העולים במדרגות רואים שיש יהודים הנכשלים בדבר הלכה ממש, כואב להם הלב על כך, רוצים למנוע אותם בכח, והתורה אכן מצוה אותם להעמיד שופטים ושוטרים שישגיחו על כך, והשופטים הללו אכן צריכים להשיג 'שנאת רע', ולשם כך עליהם להשתמש עם 'שנאת הרע' שלהם, אולם כיצד תועיל השנאה הזו, והרי כלפי הרע של האחרים אינם רוצים אפילו להציץ, אינם רוצים אפילו לדעת מהו, ואיך יסתאבו עמו? ובפרט שהנכשלים יטענו לעומתם, מה אתם רוצים מאתנו, אין לכם את היצר הרע שלנו, אינכם מכירים אותו כלל, ומה לכם כי תלינו עלינו? עליכם לחונן אותנו...

והתשובה שלהם צריכה להיות, שהנה כל יהודי נמצא ב'שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך' – השערים הללו הם שערים של מדרגות נעלות שה' מציע לכל יהודי, ה'

מעורר בכל יהודי איזה נקודה של חסידות והידור, ומי שלא מתחמק מהקול האלוקי הזה המופיע במצפנו, ומוכן להתנסות בו ולעשות את הניתוק הנדרש למענו, נמצא מיד בעולם זך ונעלה יותר, אינו פוגש את היצר הרע המחטיא, אילו הייתם מקשיבים לקול האלוקי הזה, לא היה לכם את הנסיונות הללו, ועל כן אין סיבה לחון אתכם, ולכן המשפט שלנו כלפיהם הוא 'משפט צדק'.

וזהו הקשר בין הפשט של הפסוק בתחילה הפרשה לרמוז, כי בכח שערי הרמז, אפשר לבסס את המשפט של השערים שעל פי הפשט. (כל זה ע"פ ישעיה כו א-ז).

אחת שאלתי

חודש אלול שלפנינו פותח את השער לשנה החדשה, כל יהודי הצומח ומתעלה בחצרות ה', צריך להתעלות יותר, להיכנס לעבודה נעלית יותר, להתחיל חיים חדשים אשר הם יותר 'למענך אלקים חיים', אך מצד שני רואה יהודי שנכשל בעבירות וחטאים שאינם לפי מדרגתו, ואולי גם עבירות של ממש, ויודע שהשופטים והשוטרים אשר יתייצבו ביום הדין של ראש השנה יתעסקו בעיקר עם החטאים הללו, ונראה לו שלכן עבודת החודש הזה, היא לא להתעסק עם מדרגות חדשים, אלא למצוא דרך להתנתק מהחטאים של ממש...

ובאה הפרשה שלפנינו ומאירה, שדוקא משום כך, צריכה עבודת החודש-השער הזה להיות ב'פתחו לי שערי צדק', 'פתחו שערים ויבוא גוי צדיק', להיכנס להתעוררות של אהבת ה' וחסידות, להעביר את מלחמת היצר לעולם גבוה יותר, זאת היא הסגולה להינצל מהיצר המחטיא ממש!

ועל כן בקשת החודש היא 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש... לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו', אנו רוצים לחזות בנועם ה', לחזות מדרגה חדשה באהבת ה', משהו נעלה אשר נראה רחוק מאתנו, 'מרחוק ה' נראה לי', אבל ידענו שהבקשה הזו צריכה בהכרח להיות מתוך הסכמה 'לבקר בהיכלו' להיכנס להיכל חדש, למצב חדש שבו מביטים על הארציות המונעת, מבקרים אותה, שונאים אותה, מתנתקים ממנה... ושני הבקשות הללו הינם בקשה 'אחת' כי כאמור לא שייך להתעלות בנועם ה' ללא התנתקות ארצית... כך נזכה לישבתי בבית ה' כל ימי חיי!